

OTAKAR BATLIČKA, OK1CB

Dr. ing. Josef Daneš, OK1YG

(Z materiálů ke knize *Jiskry, lampy, rakety*)

Narodil se 12. března 1895 v Praze na Královských Vinohradech. Dětsví prožil v Přemyslově ulici a v romantických zákoutích vyšehradských hradeb, na Císařské louce a kolem Vltavy. Vyšehrad už pamatuje hezkou řádku klukovských part. Ta Batličkova si říkala „Tarantule – slídák“. Obrovský pavouk, jehož kousnutí sice není smrtelné, ale vyvolává několika-denní onemocnění s vysokou horečkou. Je škaredý, a jde z něho hrůza. Mladistvý Batlička tehdy netušil, že se jednou někde ocitne na strmém srázu, pod ním prudká řeka a ve vzduchu blížící se bouře. Chce se zachytit a vyšplhat nahoru. Ruka mu zajede do mechu – a ze štěrbin vylézá tarantule. Tělo jako myš, osm chlupatých nohou, každá jako malíček. Za ní druhá a třetí. Vedle se objevují další...

Z obecné školy šel Batlička do měšťanky a odtud do gymnázia. Byla to rozložitá školní budova na rohu ulic Na Smetance a Španělské, postavená v typickém stylu středních škol z počátku tohoto století. Koncem druhé světové války utrpěla bombardováním. Zde byla v roce 1906 založena a 27. října slavnostně vysvěcena – jak praví kronika – „za panování Jeho Veličenstva blahé paměti nejmilostivějšího císaře a krále Františka Josefa I., za působení slavnutného pána císařsko-královského zemského inspektora J. Sobičky c. k. vládního rady, velectěného pána pana císařsko-královského okresního inspektora J. Libického“ (atd.) obecná škola. Později zde bylo také gymnázium.

„Bez maturity to nikam nepřivedeš...“ říkával otec, zaměstnanec pražské plynárny. Míval mnoho práce a na syna, který už ve čtyřech letech ztratil maminku, mu nezbyvalo mnoho času. Otakarovým světem bývala především jeho parta. Měl velkou přirozenou inteligenci, jistě by se mohl dobře učit, ale nebavilo ho to a císařsko-královské ovzduší tehdejší školy mu bylo protivné. Dostal se do konfliktu s profesorem přírodopisu a neúnosnou situací vyřešil sverázným způsobem: utekl z domu. Utekl daleko. Do jižní Ameriky.

Tak začíná životní příběh Otakara Batličky, OK1CB.

Když jsem se vypravil do školy Na Smetance pátrat po nějakých záznamech, přivítali mne:

„Batlička? To je ten spisovatel?“

Na kartotéčním lístku pražské univerzitní knihovny k Batličkově knize *Tábor ztracených* čteme o autorovi: „Dělal v půlstovce zemí sto řemesel, v meziválečné době vyučoval boxu, sportovně létal, závodil na motocyklu, byl prvním soukromým vlastníkem vysílačky, za okupace se věnoval ilegální zpravodajské práci a zemřel v koncentračním táboře.“

V předmluvě, kterou k jeho knize *Tanec na stožaru* napsal po Batličkově smrti Bohumil Jírek, se praví:

„Jeho stanice byla dokonalejší než státní rozhlas. V r. 1925 jej v Sámově ulici navštívil perský šach, který chtěl na vlastní oči spatřit přístroj, jímž bylo dosaženo spojení s Blízkým východem. Hovořil s Piccardovým balónelem, Nobilovou výpravou a Panpaninci. Zachytil volání potápěčů se japonské lodi a tak dlouho vysílal do éteru její polohu, až přivolal pomoc. Obdržel za to poděkování od japonského velvyslance. V r. 1930 zahájil v nuselské odbočce bezplatné kursy radiotelegrafie pro mládež.“

Viděl jsem ho na fotografii s čibukem v ruce. Ruda Archman, OK1PK, a Vilda Klán, ex OK1CK, však tvrdí, že byl nekuřák.

Také se o něm psalo, že na svých cestách po světě pracoval jako lodní telegrafista a že svou vysílací kabinu v Sámově ulici upravil jako lodní kajutu.

A jak zemřel Batlička? Na pamětní desce na domě, kde bydlel, stojí psáno, že byl popraven. Hlas revoluce píše, že byl ubit při pokusu o útěk z koncentráku. Podle jedné verze mimo tábor, podle jiné uvnitř tábora.

Před první světovou válkou to na hranicích ještě nebylo tak přísné. Batlička dorazil do Hamburku a za několik týdnů dostal jeho otec pohlednici z Argentiny (ing. Jirá, ex OK1KI, ji viděl). Zúčastnil se výpravy na Matto Grosso, pobyl na Amazonce, mezi Indiány, a v Mexiku. První světová válka ho zastihla v Buenos Aires. Jako rakousko-uherský státní příslušník by se býval měl přihlásit na konzulátě, odejít s ostatními

Obr. 1. Jeden z posledních snímků Otakara Batličky, OK1CB

Otakar Batlička, OK1CB, u svého zařízení. Snímek je z roku 1932

Rakušáky a Němci do Evropy a nastoupí do armády. Do císařsko-královské rakousko-uherské armády? Ne!

Udělal dobře. Odvážela je loď Prinz Hohenzollern. Jakmile vyjela z neutrálních vod na širé moře, Angličané ji potopili.

Batlička se dal najmout na norskou loď. Dodatečně zjistil, že to byla vlastně loď německá, která plula pod norskou vlajkou a vezla do Německa měď a ledek. Snažila se prorazit anglickou námořní blokádu, ale ještě než připlula k norským břehům, dohnal ji britský křižník Vivid a poslal ji ke dnu. Batlička se zachránil a byl internován v zajateckém táboře na Isle of Man. Nějak se odtud vymanił a byl odveden. Říká se, že k Royal Air Force, ale nevíme,

jestli je to pravda. V jeho osobních spisech je zaznamenáno, že za I. světové války sloužil v anglické armádě. O letectvu žádná zmínka není.

Poznal Afriku i Dálný východ. O rozsahu jeho cest a o prostředí, v němž se pohyboval, si můžeme udělat jakousi představu z jeho povídek. Děje se odehrávají v jižní, střední i severní Americe, v Indii, v Africe, na moři mezi Amerikou a Evropou i na mořích jižní polokoule, v Austrálii, v pralesích, na pouštích, ve velkoměstech, na lodích i v letadlech a dramatické příběhy s ještěry, nebezpečnými zvířaty i lidmi mají původ ve vzpomínkách na osobní zážitky.

Po první světové válce se vrací na čas do Prahy. Znovu se vydává do světa, tentokrát do USA. O tom, co tam viděl a zažil, však nikdy nikomu neřekne ani půl slova. Po návratu pracuje u nějaké anglické firmy, u YMCA jako tlumočnicka u Hamburg – America Lines. Jednou se podívá z okna u a náborové kanceláře Červeného kříže v Neklanově ulici vidí sympatickou dívčí tvář. Nemůže se odtrhnout.

„S tou se ožením!“

Popadne malorážku, namíří a střílí.

Jmenovala se Marta Špačková a byla z Plzně. Vzpomínky lidí, kterým o seznámení s Otakarem Batličkou vyprávěla, se drobtáko rozcházejí. Podle jedněch ji prostřelil podpatek, podle druhých kloubek. To však není podstatné. Důležité je, že krátce na to, tj. 29. dubna 1920, měli svatbu. Batličkovo toulání skončilo.

Ota byl vynikající střelec. Tomuto svému umění vděčil za svůj návrat z pralesů a džunglí. Avzpomínal na své učitele, kteří mu vpravili do hlavy základní poučku: vystihnout pravý okamžik, kdy se má stisknout spoušť.

Když už byli s Martou svoji, bavili se tak, že ji posadil, napíchal jí do drůlu sirky a jednu po druhé odstřeloval. Nebo si hráli na Viléma Tella. Sestřeloval jí s hlavy jablko. Vždycky perfektně.

Později se přestěhovali do Sámovy ulice 624 (za protektorátu Hemina 624, nyní Čiklova 7). Je to ulice, která se svažuje, po pravé straně je krátká fronta domů, po levé trojúhelníkový park. Popisné číslo zůstalo zachováno. Ulice je rozvrtná, jak se na řádnou pražskou ulici sluší a patří. Batličkovy bydleli ve druhém patře. Vilém Klán, ex OK1CK, si pamatuje, jak z okna Ota prostřeloval noviny známým na lavičce v parku. Sestřelování krabiček pozpátku podle zrcátka a prostřelování mincí, vyhozených do vzduchu, to byla lapálie. Také si to rozdál s nejlepší armádním střelcem Brachtlem. Ale, kde byl Brachtl!

Batlička také uměl vázat uzel na všechny možné způsoby a mluvil několika cizími jazyky. V kapse měl doklad o úspěšně vykonané kormidelnické zkoušce a další papíry pro lodní službu. Jestli však budete někde číst, že Batlička sloužil jako lodní radiotelegrafista, tak tomu nevěřte. Z jednoúčelého důvodu: tehdy to ještě neuměl. Není také pravda, že by byl prvním amatérem vysílačem. Tím byl Motyčka, ex OK1, ex CSOK1, ex OK1OK a OK1AB.

K Batličkům chodily různé návštěvy. Ale že u něj byl v roce 1925 perský šach, aby se podíval na první vysílač, který navázal spojení s Blízkým východem – to už je trochu moc.

Bacilem radioamatérství infikoval Batličku jeho spolužák, policejní inspektor B. Ertl, OK1WZ. Pozval ho do SKEČ, kde se Batlička spřátelil se Štětínou, OK1AZ, Mayerem, OK1NA, ing. Budklem, ex OK1AU, s Archmanem, OK1PK. Dne 15. listopadu 1931 podává žádost o koncesi. Žádá o OK1CB a to bez zkoušky. Odvůdňuje to tím, že pracuje na krátkovlnném signalizačním zařízení pro vojenské i civilní letectvo, že vynalezl žárovku se fideletnou svítivostí a nakonec otevřeně a upřímně dodává, že nemá vysokoškolské vzdělání a že se té zkoušky bojí.

Ministerstvo pošt a telegrafů nesouhlasí a předvolává Batličku na 3. března 1932 v 10 hod. před zkušební komisí ve složení dr. Kučera, dr. Burda, ing. Singer a tajemník Špinka. Špinka hraje francouzský text. Batlička udělá (při tempu 50 značek za minutu) 3 chyby, které ještě během zkoušky opraví, a 4 neopravené. To stačí. Z teorie také něco ví a je tedy dne 3. března 1932 udělena koncese s jednacím číslem 13 620 a přidělena volací značka OK1CB.

Jeho osud je zpečetěn. (Pokračování)

OTAKAR BATLIČKA, OK1CB

**OSOBNOST
A LEGENDY**

Dr. ing. Josef Daneš, OK1YG

(Z materiálů ke knize *Jiskry, lampy, rakety*)
(Pokračování)

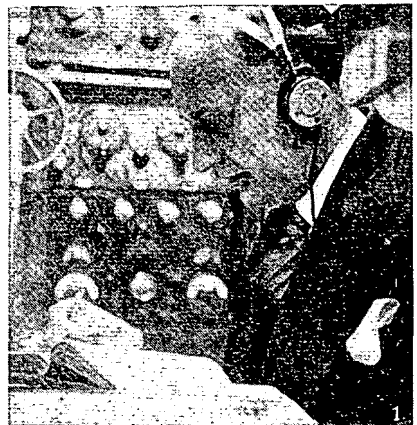
18. 11. 1929 si Batlička prohlédl výstavu, kterou pořádal Nuselský radioklub v Zárubové restauraci na Jezerce. (Restaurace je zrušena a v té budově je umístěno studio barevné televize). Viděl tam přijímače tovární i amatérské. Slavnostního zahájení se zúčastnil starosta města Nusle Mayer, hlasatelka rozhlasu paní Tomanová, členové předsednictva Radioamatérského sdružení v Nymburce Svoboda a Pík, zástupci klubu kadeřníků v Nuslích Jelen, Hromádka, Smíšek a další prominenti. 6. ledna 1930 se Batlička vypravil s členy radioklubu na exkurzi do strašnického vysílače.

Rok 1931, kdy se Batlička dal na vysílání, byl osmým rokem existence československého rozhlasu a druhým rokem koncesi na „amatérské vysílací stanice radioelektrické“. Československá republika byla na začátku druhé dekady svého trvání.

Dnes by se těžko hledala domácnost bez rádia. Tehdy bylo asi 300 000 rozhlasových abonentů

spontánně rozvíjí, přestože je zakázáno a že se každý amatér vysílač dopouští přečinu podle § 18 a 19 zák. č. 60/1923 Sb. z. a n. Ministerstvo národní obrany oznamuje dne 3. dubna 1928 dopisem č. j. 4404/dův/IV/2 ministerstvu vnitra 19 volacích značek československých amatérských vysílacích stanic, sledovaných vojenskými odposlechoвыми stanicemi, tzv. CRS. 2. března 1930 (č. j. 292 taj-IV/2 odd) jich MNO hlásí 61. Nejvíce je nazlobil OK2MAG, který 22. února 1930 navázal spojení s maďarskou policejní stanicí HAP4 v Szegedu.

I Batlička „černil“. Rok před zkouškou už vysílal pod značkou OK1CB. Měl tříwattového Hartleye a zepepínku a poslal univerzální QSL-lístky SKEČ, do kterých se jen dotiskovala volací značka a připisovalo stanoviště. Když dostal koncesi, pořídil si *krytalový oscilátor o max. příkonu 15 W. 3. listopadu 1932 o tom informoval Ministerstvo pošt a telegrafů. Z tehdejších amatérů ještě žijí a jsou činní OK1MC, OK3AL, OK1PK (ti měli koncesi už před Batličkou), OK1PL a OK1AF (získali koncese v témže roce jako Batlička, ale o něco později). Některým dalším průkopníkům, kteří svého času mnoho vykonali, zbyly už jen vzpomínky.*

Op OK1CB (Pražský ilustrovaný zpravodaj č. 43/1933)

TO RADIO OK1CB CZECHOSLOVAKIA		UR QSA <i>cl</i> (7)
UR SIG <i>HRD</i>	QRA <i>Praha, Nusle-Hlady</i>	QSB T
ON <i>26/3 1935</i>	° long, N	QRH
AT <i>730</i> GMT	° lat	QRM
TRANSMITTER		QRN
<i>Hartley</i>		QSS
<i>Mareoni</i>		QSSS
QRH <i>Hand</i>	OK1CB	WX
VOLTS <i>150</i>		RECEIVER
INPT		<i>Adapter</i>
WATTS <i>3</i>	REMARKS <i>Ne. 0 B. Osc</i>	AERIAL <i>Zepep.</i>
AERIAL <i>Zepep.</i>	<i>A. S. donfain na</i>	DX <i>X AT</i>
PSE <i>QSL</i> VIA	<i>brice a s o</i>	73 & DX
SKEČ	<i>O.M.</i>	OP <i>M. Pallisty</i>

QSL lístek „unlis“

stanice, sdílí také Ministerstvo pošt a telegrafů, které nemá nijakých resortních důvodů, jež by mluvíly pro další odpirání těchto koncesí a zamítání všech žádostí za jejich propůjčení... MPT hodlá tuto věc předložit ministerské radě v případě, že by ministerstvo vnitra a ministerstvo národní obrany trvala na zamítavém stanovisku, ohlášeném na meziministerské poradě 5. 3. 1928...

Ministerstvo národní obrany požadovalo záruky za technickou a obsahovou úroveň amatérského vysílání, ministerstvo vnitra za кадровý výběr a dodržení hledisek státně-bezpečnostních. Nakonec byly oba resorty, dokonce i ministerstvo vnitra, ochotny souhlasit. Klady však podmínku, že ministerstvo pošt ze svého rozpočtu zřídí a bude udržovat náležitou kontrolní službu. A když tedy MPT sdělilo zástupcům MNO na poradě 5. května 1930 a ministerstvu vnitra 12. 5. 1930 dopisem č. j. 439/Pp-XI-1930, že kontrolní naslouchací služba byla zřízena, mohlo přikročit k udělování koncesí na amatérské vysílací stanice. V citovaném dopise vnitra MPT (za ministra Dr. Pixa) píše: „Stanice nebudou oprávněny vysílat nějaké „programy“; ale jen stručná sdělení, týkající se pokusů a ladění, a jen takové emise, které nenáleží pod pojem rozhlas.“

• • •

a v tomto počtu se každoročně jeví (i přes vzestupnou tendenci) značné sezónní výkyvy. Rozhlasový přijímač Philips Superinduktance 730 stál 5350,- Kč, Philips Superinduktance 720 (bez reproduktoru) 3975,- Kč, dvou- a třílampovky 1000,- až 2500,- Kč, lampy (tehdy ještě ne elektronky) se prodávaly po 130,- až 180,- Kč. Batlička, který v r. 1927 nastoupil u Elektrických podniků hlavního města Prahy jako řidič tramvají a průvodčí, vydělával asi 600,- měsíčně. Došlo na tatínkova slova. Neměl maturitu a mohl tedy být přijat jen jako zřízenec. Pracoval v pankrácké a žižkovské vozovně a v r. 1931 mival službu u výhybek na náměstí Republiky. Znamenitě se uplatňoval jako průvodce cizinců ve vhlídkovém autokaru Elektrických podniků.

Byla to doba, kdy kulminovalo amatérské stavění rozhlasových přijímačů. Většinou se montovalo podle takzvaných modráků, zapojovacích plánů. Někteří bastlíři ani pořádně nevěděli, co a proč zrovna takhle zapojují, ale když si dali pozor a nic nepopletli, tak to hrálo. Na rozdíl od druhé poloviny dvacátých let byl již k dostání hojný sortiment součástí, takže nikdo už nemusel vinout nízkofrekvenční transformátory, ani po domácku vyrábět odpor, kondenzátory nebo „lampové spodky“. Na pofadu dne byla přestavba bateriových přijímačů na síťové a neutralizace vř vstupů u přijímačů s přímým zesílením; vznikaly neutrodyny, neutrooxy, peridyny apod. Objevují se stíněné lampy a koncové pentody. Růst výkonů rozhlasových stanic si vynucuje větší selektivitu. Rodí se superhety.

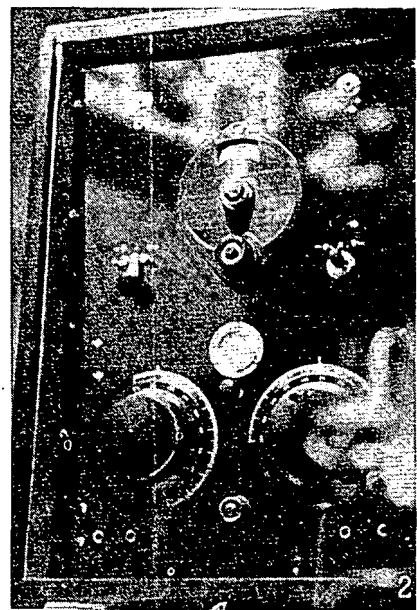
Vznik amatérského vysílání u nás se datuje od poloviny dvacátých let. Koncem dvacátých let se

Je fakt, že českoslovenští amatéři začali pracovat na krátkých vlnách dříve než pošta. Ta však již 1. prosince 1930 zahájila pravidelní radiotelegrafní styk s USA a to mezi OKI na 13 255 kHz, případně 8910 kHz, OKH na 6270 kHz a WKO a WQH (během dalších měsíců ještě WES, WKL, WEV). Hned v prvním dnu vysílala naše pošta 50 a přijala 43 telegramů. Rozhlas Praha měl 5,5 kW, Brno 2,8 kW, Ostrava 11,2 kW, Bratislava 13,5 kW a Košice 2,6 kW. Připravovala se stavba liblického vysílače o výkonu 120 kW. Jak může někdo publikovat tvrzení, že amatér má silnější nebo dokonalejší stanici než státní rozhlas?

• • •

Uvolnění amatérského vysílání nebylo žádnou jednoduchou administrativní záležitostí. Předcházelo dlouhé a svízelné meziministerské jednání. Ministerstvo pošt a telegrafů se snažilo urovnat amatérskému vysílání cestu. 26. dubna 1928 píše pod č. j. 25142/XI-1928 ministr pošt Dr. Fr. Jan Nep. Nosek ministerstvu vnitra:

„... Stanovisko ministerstva zahraničních věcí, aby alespoň v omezeném měřítku a při nejprůsňejším výběru koncesionářů bylo započato již nyní s propůjčováním koncesí na pokusné (amatérské) vysílání

Rig OK1CB (Pražský ilustrovaný zpravodaj č. 43/1933)

AR 3/81/III

(Pokračování)

OTAKAR BATLIČKA, OK1CB

**OSOBNOST
A LEGENDY**

Dr. Ing. Josef Daneš, OK1YG

(Z materiálů ke knize *Jiskry, lampy, rakety*)

(Pokračování)

Rádiová služba naslouchací byla zřízena v Technickém a zkušebním ústavě v Praze. Do konce r. 1930 bylo plánováno zřízení dalších služeb RSN v Brně a v Košicích a do konce r. 1931 v Moravské Ostravě. Měla tři pracovní skupiny: První (poštovní tajemník Vladimír Fišer a poštovní asistent Miloslav Janáček) sledovala amatéry; druhá (poštovní tajemník Ferdinand Burle a jeho zástupce Antonín Dvořák) měla na starosti říšskoněmecký a sovětský rozhlas; třetí skupina (poštovní tajemník Alexandr Klempa a poštovní elév Josef Laclav) sledovala rozhlas maďarský.

Druhá a třetí skupina RSN měly život poměrně snadný. Československá republika se zrodila z trossek Rakousko-Uherského mocnářství, v němž Slovensko bylo částí Uherska. Po první světové válce se tehdejší Horthyho vláda nechtěla smířit s „odtržením“ Slovenska od Maďarska a všemi prostředky, počínajíc propagandou, přes vyzvědačství, pohraniční incidenty, až k přímým válečným přípravám, se snažila dostat Slovensko zpět. Pro tyto snahy existoval výraz „iredenta“, který patřil k běžnému slovníku tehdejší žurnalistiky. Do těchto snah byl plně zapájen i maďarský rozhlas. Velitelství 11. pěší divize v Košicích upozorňovalo, že se poslouchá výhradně Budapešť, která svými iredentistickými přednáškami a přenosem různých iredentistických slavností vyvíjí na Slovensku daleko účinnější a nekontrolovatelnou propagandu, než různí agitátoři nebo iredentistický maďarský tisk. Na stejné téma promluvil na valné hromadě Čs. Radiosvazu v r. 1933 v Olomouci Dr. Nesnídalová; ve stejném smyslu často psal i Československý Radiosvát.

Německý rozhlas, zejména po nástupu Hitlera k moci, navysílal dost toho, co se dalo s úspěchem „prodat nahoru“. I sovětský rozhlas, zvláště jeho české relace, se těšil nevraživé pozornosti tehdejších mocipánů.

Fišer s Janáčkem měli tvrdý chleba. Museli se hodně snažit, aby ulovili něco, co by mohlo být zajímavé pro vyšší místa (s tímto problémem se ostatně setkala i další generace odposlechových a kontrolních služeb).

V březnu 1932 si RSN vzala na mušku Batličku. Znamenávala jeho odpolední spojení: 4. 3. OK3JR (Randýsek), 5., 15. a 19. 3. OK1AZ (Štětina), 20. 3. OK1PK (Archmann), 21. 3. OK1AA (ing. Schäferling), 22. 3. OK1PK a OK1SV (ing. Srdínko), 23. 3. OK1AZ. Dále oznámila, že při spojení 14. 3. pozval Štětinu na návštěvu a že 13. 3. přijal ze stanice SP1BT depeši „PSE 73 FR MY COUSINE DR SIMON PRAHA VINOHRADY LUŽICKÁ 38“, kteroužto Batlička potvrdil a slíbil vyřídit.

• • •

V neděli, 20. března 1932, bylo zamračeno a nevlídné, jak bývá, když zima končí a jaro ještě nezačalo. Po půl druhé po obědě usedl Rudolf Archmann, OK1PK, ke stanici. Byl typografem. Protože byla krize, nemohl zavádět o práci. Mohl by tedy mít na vysílání dost času. Ve skutečnosti neměl. Tehdy se smělo vysílat, jen když nevysílal rozhlas, což bylo od 07.15 do začátku povětrnostních zpráv v 09.50, odpoledne mezi 14.00 a 16.20 (tato pauza se postupně zkracovala a vymizela ze všech nejdříve) a od 23.00 do ranní relace „Vesele do nového dne“, která začínala v 06.30. Archmannovi bydleli na Žižkově v někdejší Tomkově ulici v přizemí činžáku. Stanice OK1PK byla umístěna v kuchyni ve staré, několikaetážové skříňce, kterou Ruda opravil a vyleštil.

OK1PK zavolal Lisabon, CT1BX. Dověděl se, že je tam jasno a horko. Potom udělal Nancy, F8DMF, s dobrou vzájemnou slyšitelností. V 15.00 ho zavolala stanice F8RSP, která se pak už neozvala, a v 15.18 navázal spojení s Nuslemi, OK1CB. Spojení začalo telegraficky. Po výměně reportů zařadily obě stanice do série s anténním přívodem mikrofon a pokračovaly fonicky. RSN pořídila tento záznam:

–20/3 OK1CB při spojení s OK1PK kromě povolených zpráv vysílal i tuto: „Jsem celý den doma, tedy byste mne mohli navštívit. Doporučuji vám, abyste si koupil poslední Věstník MPT a přečetl si, co je tam psáno o stanici OK1CB a OK1PK. (Byly to jejich adresy a informace o udělení koncese – pozn. red.) To je vše, co bych vám chtěl říci. Zde QRU a končím. Děkuji a poroučím se a naše posluchače prosím, aby zavolali OK1PK nebo OK1CB.“

V 16.08 odpovídal OK1PK (kromě dovolených zpráv): „Děkuji vám za zprávu o tom věstníku. Tedy na shledanou dnes, za necelou hodinu u vás. Vidím, že musím končit, „protože jede radiožurnál.“ –

Pozitivní přičinila RSN ještě poznámku, že Batlička vysílal 23. 3. ve spojení s OK1AZ hudbu na foukací harmoniku, že špatně vysílá na klíč, manipulace s vysílačem je neumělá a tón nečistý a že užívá nedokonale filtrovaného proudu. Druhého dne poslala celý elaborát ministerstvu.

Vyřídil ho Dr. Kučera a to 24. dubna 1932. Jak bylo na ministerstvu zvykem, vypracoval na referátním archu nejdříve vtomu, které obsahovalo rozbor a posouzení případu:

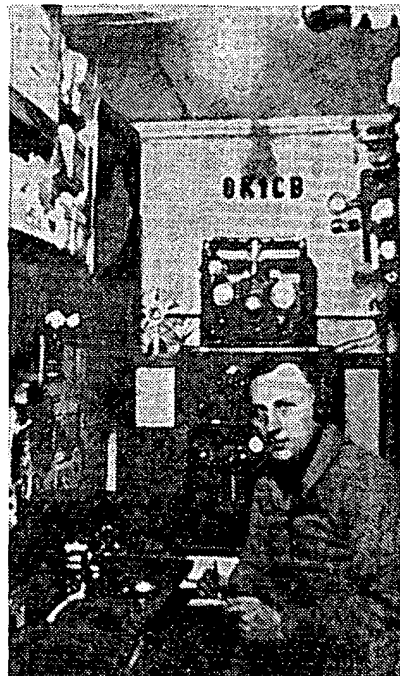
„Zprávy, kterými Batlička zve amatéry Štětinu a Archmanna k návštěvě ve svém bytě, nelze považovat za zakázanou osobní korespondenci, poněvadž nelze předpokládati, že by byla normálně svěřena telegrafní službě. Ani o zprávě ze Lvova (SP1BT) nelze soudit, že by byla normálně svěřena telegrafu. Vzkazy takových pozdravů jsou běžnou věcí společenskou a bylo by malicherné zakazovat takové drobné pozdravy radioamatérům. Také korespondence o Věstníku MPT je nezavadná.“

Hudbu na foukací harmoniku nelze považovat za součást všeobecného rozhlasu a není to tedy činnost koncesí zakázaná. Bude však třeba koncesionáři vytknouti, že užívá nedostatečně filtrovaného proudu.“

Po vtomu následuje výnos, který začíná slovy: Zjistili jsme opětovně, že tón Vašeho vysílače je velmi nečistý ...

Batlička reagoval dopisem ze 30. dubna 1932, ve kterém vysvětluje, že vadný tón byl způsoben nevhodnou vysílací lampou, nikoliv nedostatečným filtrováním, prohlašuje, že je 100% experimentátor a uzavírá: „Pokud jde o tón a jeho čistotu, radče laskavě vztít v úvahu, že experimentuji.“ (Podtrženo Batličkou.)

• • •

Stanice OK1CB začátkem třicátých let. Na polici pod volací značkou je umístěn vysílač

Když se vešlo k Batličkům z chodby, byla v předstřední proti dveřím stěna s věšákem na šaty. Z druhé strany byla kabina s radiostanicí, postavená z překližky, asi 1,5 m široká, větraná ventilátorem. Fáma, že byla zařízena jako lodní kajuta, má pravděpodobně svůj původ v nekrologu, který o Batličkovi napsal jeho spolupracovník z odboje, podplukovník Emanuel Pryl. Ten vynikal jako malíř. Technikem nebyl a zřejmě si ve své umělecké obrazotvornosti promítl Batličkovu kabinu do představy lodní radiostanice. Anténu měl OK1CB původně na domě, ale později mu Klán, OK1CK, s Cinnerem, OK1CU, naplnili anténu přes celé náměstíčko, pod Bělkou, směrem k vyšehradským hradbám. Při stavbě došlo k dramatickému okamžiku.

Batlička vlastnil jen jediný krystal a na jeho kmitočet, 7052 kHz, byla vypočítána a pečlivě odměřena délka zářiče. Cinner měl „žabku“ a začal drát „sponovat“. Najednou Vilda Klán s hrůzou pozoruje, že se přesně odměřený drát protahuje a protahuje. Když už ho bylo skoro 5 m navíc, začal hvát: „Tondo, přestaň, nebo nás Ota zastřelí!“

Rychle anténu upevnili a její skutečná délka zůstala jejich tajemstvím. Batlička nic nepoznal a nikdy se to nedověděl.

• • •

Test		RSO	CALL
cg de OK1CB = r 8 8 ft = 15:18 = CA		801	OK1CB
de 1 h de = gd ch ob - tona p call e fi go			
m ngs r 9 tone ft td - pre de om hu? qk? - gru?			
pe as - rok pe de ob - as - cc tento zjeden - as -			
m fone:			
(Nato kmanosai pil hodiny uspěšně fce			
goos p OK1CB, jeho fce velmi jama a sraen			
m telná r 6 - Moje fce m nej vllm dobře			
stjrtelná, ale vnašku slabší - r 5 - m gru)			
			SK

Záznam jednoho ze spojení OK1PK – OK1CB v Archmannově deníku (11. 8. 1931)

AR 4/81/III

(Pokračování)

OTAKAR BATLIČKA, OK1CB

**OSOBNOST
A LEGENDY**

Dr. Ing. Josef Daneš, OK1YG

(Z materiálů ke knize *Jiskry, lampy, rakety*)

(Pokračování)

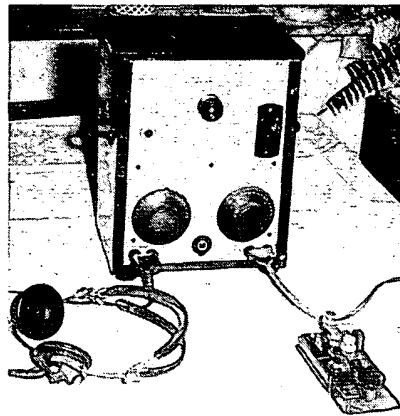
Ota rychle překonal začátečnické potíže a stal se výborným provozářem. Jeho doménou bylo pásmo 40 m, které mu v té době poskytovalo dobré DX možnosti. Udělal WAC a jeho jazykové znalosti, získané pobytem v cizích zemích, mu umožňovaly konverzaci ve španělštině, angličtině a němčině. Všeobecně se tvrdí, že toho uměl víc, než uvedl v osobním dotazníku při nástupu do zaměstnání, mimo jiné, že byl jedním z mála Evropanů, kteří ovládají jazyk amerických Indiánů a že pouze považoval za zbytečné hovořit o tom v osobním oddělení pražských Elektrických podniků. Stal se amatérem tělem i duší a jako takový dovedl bystře rozpoznat stěžejní problém: propagaci a získávání dalších zájemců, zejména mladých.

Byl skvělým technikem a mistrným vypravěčem. Měl o čem hovořit a uměl to. Měl rád mladé lidi a ti šli za ním. V r. 1933 začal s přednáškovými kursy. Jeden z jeho nejvýznamnějších žáků, Karel Kaminek, OK1CX, charakterizoval v Krátkých vlnách 1946 svého učitele Batličku takto:

„Podnikavý, odvážný, všímavý, všímavý si všeho pokroku, stal se samoukem v oboru krátkovlnného vysílání a dosáhl mezi prvními u nás amatérské koncese. Své výtěžné organizační schopnosti uplatnil v tehdejší krátkovlnné sekci Nuselského radioklubu, kde svým nadšením získal pro amatérské vysílání řadu mladých lidí a v kurzech, jež sám pořádal, vychoval asi 15 amatérů vysílačů a mnoho RP.“

dřevěná bednička s původními ovládacími knoflíky.

Pokusy se konaly 15. února 1934 na dole Mayrau (nyní Gottwald II.) ve Vinařicích u Kladna, v hloubce 400 m, ve vlhkém a značně teplém prostředí. Přijímací stanice byla umístěna v bytě ing. Klímka. Zúčastnil se i vrchní báňský inspektor ing. Tvardek, vrchní báňský inspektor z nučických dolů Volflich a další odborníci.

Batličkův přijímač – vysílač pro pokusy v dolech

Stavba přístrojů pro tento pokus trvala Batličkově půl roku. Pracovaly na vlně 45,54 m a byly určeny pro fonii i telegrafii. Byla sestavena i tabulka jednoduchých tísňových signálů pro různé eventualy. Tyto signály mohli vysílat i naprostý laik.

Přes značné rušení, o jaké není v takovém případě nouze, byly signály dobře slyšet a pokus proběhl úspěšně.

V r. 1935 pracoval na ministerstvu pošt a telegrafů Václav Živsa. (Později byl zaměstnán na goniu pražského letiště a stal se známým v souvislosti

s katastrofou francouzského dopravního letadla F-AMVD u Kašperských hor o Štědrém večeru 1937.) Ve funkci úředníka MPT sepsal a svému nadřízenému, dr. Kučerovi 21. prosince 1935 předal toto hlášení:

„Podepsanému referentu bylo důvěrně oznámeno, že Ot. Batlička disponuje ještě jednou stanicí, umístěnou v Neratovicích. Tato stanice vysílá energii až 200 W a byla přemístěna z Prahy, aby se O. Batlička vyhnul blízké kontrole.“

Ži.“

RSN už tehdy končila své působení. Neúspěšné pátrání po tajné vysílače Černé fronty a vražda v hotelu Záhoří v lednu 1935 urychlily vznik Kontrolní služby radioelektrické, mezi amatéry nazývané „Keser“. Dr. Kučera jí postupil Živosovo sdělení, 28. prosince 1935 došla odpověď:

„Vzato na vědomost. Pro nedostatek personálu nemůžeme však věc dáti ihned vyšetřit (jedná se o pouhé překročení koncesních podmínek), neboť v první řadě snažíme se zakročovat v případech, kdy je podezření na ohrožení státní bezpečnosti. Poznáváme, že ani pro tento druhý případ nedisponujeme dosud vhodným personálem v dostatečném počtu.“

V zast.

Ing. Svoboda.“

V Československu, zejména v pohraničních oblastech, žilo před II. světovou válkou asi tři a půl miliónů Němců, z nichž velká část tvořila masovou základnu Henleinovy Sudetoněmecké strany. Politika nacistů usilovala o sjednocení veškerých Němců do jediného státu (ein Volk – ein Reich) a odtud ke světové hegemonii nadřazené germánské rasy. Rakousko a Československo byly jejími prvními postupnými cíli. V polovině třicátých let odezvívala hospodářská krize. Soustředily se reakční síly, inspirované nacismem a rostlo protifašistické lidové hnutí, jehož páteří a hnací silou byla KSČ. Jak bezprostřední je hrozící nebezpečí, uvědomovali si nejlépe pracovníci zpravodajských služeb. Pátrali po říšskoněmeckých agenturních sítech, pýtkali se s německou a maďarskou špiónáží, sledovali intenzivní válečné přípravy Wehrmachtu. Usilovně se buďoval pohraniční opevnění.

V únoru 1937 se Hořdžova vláda dohodla s demokratickými německými politiky o úpravě zastoupení Němců ve veřejné správě, o jazykové praxi a dalších věcech. Henleinovi tuto dohodu stroze odmítli a vyvolali výřiznosti a rvačku v poslaneckém sněmovně. Na podzim téhož roku se naše zpravodajská služba dovidá o vysílačkách nacistické špiónáže v Praze, v Plzni, v Litoměřicích, v Českých Budějovicích, v Brně a v Košicích. Lidé chodí do práce i za zábavou, prožívají své každodenní trampoty i drobné radosti jakoby nic. Amatéri se hádají na valné hromadě ČAV v Praze od 28. března 15,45 do 29. března do půl čtvrté ráno. Zvláštní vydání komunistického deníku Moravská rovnost (únor 1938) charakterizuje situaci slovy: „Náš lid se podobá bezstarostné spící rodině, které chytá střecha nad hlavou.“ Není divu. Lidové noviny hlásají – pod dojmem nedávné návštěvy ministra zahraničí Krofty v Paříži – palcovými písmeny přes celou stranu: „Francie věrně při nás“, a Ferdinand Peroutka ujišťuje: „Nevěříme, že by Německo chystalo proti nám válečný útok“ (Lidové noviny 26. X. 1937).

Komunisté razí heslo: „Neustupovat ani o krok nátlaku Berlína!“

Batlička patří k těm, kdo – přes nepochopení a nezájem vyšších míst – propagují angažovanost amatérů vysílačů v práci pro obranu státu. K 1. listopadu 1935 byl jmenován kancelářským manipulátem. V sezóně je jeho hlavní prací provádění cizinců při vyhlídkových jízdách Prahou. Bohumil Jírek ho charakterizuje (v předmluvě ke knize Tanec na stožáru): „Byl nesmírně houževnatý, dovedl každou věc jaksepatří popadnout do ruky. Když šlo o pravdu a spravedlnost, svičkl kabát a šel se poprat.“

Někdo dělá jen to, co musí. Plní své povinnosti a stará se o rodinu. Ve volném čase má nějakou zábavu, která mu usnadní obnovu pracovní síly pro příští den. Myslí jen na sebe. Batlička nepatří do takové kategorie. Byl člověkem dynamickým, měl rozhled a neviděl smysly života v zalézání do ulity.

Nestačilo mu být dobrým řidičem a svědomitým průvodčím. Už tehdy přišel s nápadem nainstalovat do tramvajů mikrofony a reproduktory. Dojaly mu tragédie horníků v zavalených dolech a chtěl jim poskytnout nástroj k usnadnění záchranných prací – rádiové spojení. Byl prvním, kdo se u nás o něco takového snažil. O těchto pokusech referoval denní tisk i Československý radiosvět. Jeden z tehdejších přístrojů se zachoval, alespoň ve své vnější podobě:

Z ohlasů denního tisku

AR 5/81/III

(Pokračování)

OTAKAR BATLIČKA, OK1CB

Dr. ing. Josef Daneš, OK1YG

(Z materiálů ke knize *Jiskry, lampy, rakety*)

(Pokračování)

Ex OK1CK vzpomíná: „Občas se stalo, že se objevil unavený a nevyspalý. Dověděl jsem se náhodou, že to bývalo po cestě. Jezdával rychlíkem do Německa a přivážel zprávy. Také udržoval styky s německými emigranty, kteří zde žili. Detaily žádné nevím.“ Jirek píše, že Batlička měl kontakty s paní Margarete della Reder, které patřila továrna nedaleko Berlína, vyrábějící výsuvné antény pro německá vojenská vozidla.

„Viděl jsem dvakrát paní della Reder“, říká ing. Jiráč. „Byla vysoká, elegantní, štíhlá, asi v tom věku jako Ota.“

Blíží podrobnosti o Batličkových kontaktech v Německu se asi nedovíme. Generál Bartík, štábní kapitán Longa, štábní kapitán Fárek i ostatní důstojníci, kteří by mohli něco vědět, jsou už mrtví. Písemné materiály se podařilo zničit ještě před vpádem německých vojsk do Prahy. V papírech z Londýna to není. Že Batlička v té době měl pas a do Německa jezdil, to je pravda. Zde zřejmě platí Jirkova formulace: Když šlo o pravdu a spravedlnost, svlékl kabát a šel se poprat.

o o o

Ministerstvu pošt a telegrafů a OK1PB, Vilému Provazníkovi z Chomutova, vděčíme za to, že víme, jak vypadala stanice OK1CB před vypuknutím druhé světové války. MPT rozeslalo začátkem roku 1938 všem amatérům dotazník, který Batlička pečlivě vyplnil. Provazník, OK1PB, 25. února 1938 Batličku navštívil a vyfotografoval.

Na jeho fotografii je po levé straně vidět pracovní stůl s psacím strojem, přijímačem PENTO SW 3 AC, osazeným elektronkami 58, 58, 59, a s poštovním telegrafním klíčem. Mezi psacím strojem a přijímačem stojí reproduktor. Nad přijímačem visí zdroj, vedle něho absorpční vlnoměr s doutnavkou a s výměnnými cívkami. Stěna je ozdobena QSL lístky: W2, W3, TI2, SV1, ZC6, J5CC a j. Čelní stěnu vyplňuje vysílač, osazený elektronkami B 406 (CO), TC 04/10 (FD) a P 400 (PA), vestavěný do pětiletázové skříně o celkových rozměrech 100 x 50 x 40 cm. V první a druhé etáži jsou uloženy tři eliminátory; každý stupeň vysílače má svůj vlastní zdroj. V nejvyšší etáži je vestavěn anténní člen Collins. Anténa byla (podle Batličkových představ) dlouhá 42 m a směřovala od jihozápadu k severovýchodu. Délka svodu byla 6,8 m. Uprostřed každého panelu je umístěn měřicí přístroj, po stranách ovládací knoflíky. Celá radio-stanice je upravena uhlavně, nikde se nic nepovaluje, žádné zbytečné dráty.

Batlička pracoval do dvou hodin odpoledne. Trochu si zdímnul a v půl jedenácté večer zapínal vysílač. Někdy také v pět odpoledne. Jeho oblíbené tempo bylo 40 m, ale vyjížděl i na 80 a 20 m. Vysílal klidným tempem 50 až 60 značek za minutu, což tehdy bývalo u DX manů obvyklé. Jeho klíčování bylo rytmické, pravidelné, jediné při SK trochu protahoval poslední čárku. Jeho doménou byl noční DX provoz. Zajímal se o přeslech (skip) ve vztahu k terénu. S tím zřejmě souvisel i jeho průzkum šíření elektromagnetických vln pod zemským povrchem v dolech.

A jak to bylo se záchranou potápějící se japonské lodi? Ing. Jiráč říká, že je to pravda. Potvrzují jí i oba synovci Batličkoví, ing. Gerndt a ing. Joklík. Žádné písemné doklady se (zatím) nepodařilo najít. Nikdo si však nepamatuje nic bližšího, ani rok, kdy k této události mělo dojít. Proto jsem si netroutal učinit dotaz na japonském ministerstvu zahraničních věcí, jestli se o tom, případně o poděkování japonského vyslanectví v Praze Batličkoví, zachoval v archívech nějaký záznam. Pečlivým pročtením těch pasáží Batličkových povídek, ve kterých figuruje rádiové spojení, zjistíme, že i když byl vynikajícím amatérem vysílačem – provoz mobilních stanic lodních a leteckých neposlouchal a neznal. Aféra s tisňovým voláním lodi Corina před několika léty je výstrahou, abychom k takovým věcem přistupovali nanejvýš opatrně.

Výstup profesora Piccarda balónelem do stratosféry byl senzací roku 1932. Piccard startoval na curyšském letišti Dübendorf 18. srpna a přistál téhož dne v severní Itálii. Dosáhl výšky 16 700 m. O spojení s ním se snažilo mnoho amatérů. Z našich se to podařilo Weirauchovi, OK1AW, který dostal od Pic-

cardova asistenta a účastníka letu, dr. Cossynse, písemné potvrzení. Provoz sledovala přijímací stanice ČTK a z velké části i radiostanice na letišti ve Kbelích. Batlička Piccarda hlídal, ale spojení s ním neměl. V tomto smyslu referuje i tehdejší tisk.

Tvrzení, že Batlička navázal spojení se vzducho- lodí Italia (výprava generála Nobile k severnímu pólu), je nesmyslné. Italia byla nad naším územím v roce 1928. Tehdy Batlička ještě nevysílal. Italia pracovala na kmitočtu 333 kHz z brněnským letištěm OKB a s amatéry žádná spojení nenavazovala.

o o o

O. Batlička, OK1CB, u svého zařízení, jehož popis je v textu. Autorem snímku je OK1PB

10. března 1938 říšskoněmecké vojsko zabírá Rakousko. Tím se Čechy a Morava dostávají ze severu, západu i jihu do nacistického obličení. Denní tisk naznačuje v člancích na téma „Nejsme opuštěni v těžké době“, že my se můžeme spolehnout na pomoc Francie i Anglie. Vláda připravuje národnostní statut, ale Henlein ho v Karlových Varech odmítne a staví požadavek německé samosprávy ve všech oborech veřejného života a plnou svobodu přiznání k německému světovému názoru (rozuměj nacistickému). Německá samospráva v rukou henleinovců by se rovnala odtržení pohraničních území s veškerými opevněnými pásmy od republiky.

Začátkem léta nadvícuje říšská armáda útoky na pevnůstky. 3. srpna 1938 ve 14 hod. 53 min. přijíždí do Prahy „prostředník“ vyslaný britskou vládou, lord Runciman. Ubytuje se v tehdy nejlepším pražském hotelu Alcron, proslulém mimo jiné tím, že v něm hrál R. A. Dvorský a jeho Melody Boys. Aby se lordu Runcimanovi nezdržel vzduch u Alcronu příliš suchý, rozprašují kolem jeho pokojů navlhčovací mlhovinu. 28. srpna se lord radí na Červeném Hrádku s Konrádem Henleinem. 2. září je v Německu nařízena pohotovost gestapa a SS a začínají se rekvírovat motorová vozidla. V Berlíně zasedá porada vyšších velitelů armády, námořnictva a letectva. 4. září mají Lidové noviny článek s palcovým titulem: „Veřejné mínění Anglie s námi.“ Napětí a nervozita vzrůstá každou hodinou. 6. září Francie povolává záložníky a zvyšuje stavy v Maginotově linii na dvojnásobek. 12. září večer, po Hitlerově projevu v Norimberku, dochází v pohraničí k násilnostem, při kterých je 21 mrtvých a 75 raněných. Vláda vyhláší ve pohraničních okresech stanné právo. 21. září odevzdává lord Runciman své vládě závěrečnou zprávu. Po druhé hodině v noci předávají britský a francouzský vyslanec v Praze prezidentu republiky ultimátum svých vlád. Komunistické noviny následujícího dne vycházejí s celou první stranou vybilou. Zůstala jen fotografie československého vojáka s přílbou na hlavě a s puškou v ruce. Ostatní bylo zabaveno. V jiných novinách čteme: „Všemi opuštěni ustupujeme násilí...“

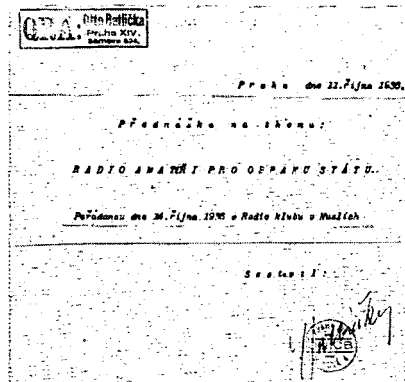
Továrny zastavují práci, ulice se plní demonstrantů. V 9 hod. Hodžova vláda odstupuje. Předseda nové vlády se stává generál Syrový.

Československo má smlouvu se Sovětským svazem. Ta je však vázána (a to nikoliv na přání SSSR) na smlouvu s Francií a na souhlas Anglie. Moravská rovnost píše 23. září tučným písmem přes celou stranu: „SSSR nám chce přijít na pomoc.“ V téže čísle v článku „Otázka sovětské pomoci“ rozebírá situaci B. Šmeral: „Může nám Sovětský svaz jít na pomoc, i když nepůjde Francie? Ano, může. Jest zapotřebí jedno: Aby československá vláda o pomoc požádala.“

V pátek, 23. září, byla vyhlášena mobilizace.

Válka měla vypuknout ve středu, 28. září ve 14.00. Toho dne ráno britský ministerský předseda Neville Chamberlain probíral včerejší Hitlerovu řeč ve Sportovním paláci v Berlíně. Našel v ní několik přátelských vět na adresu Mussoliniho. Požádal úředníky z Foreign Office, aby se spojili s britským velvyslancem v Římě, lordem Perthem. Mohl by Mussolini zapůsobit na Hitlera, aby počkal ještě 24 hodin? Lord Perth se odebral k ministru zahraničí hraběti Cianovi, který se bezodkladně dal ohlásit u Mussoliniho. Ten zatelefonoval Hitlerovi, kterému již mezitím došel Chamberlainův telegram. Tak došlo k mnichovské konferenci, na které bylo mezi Německem, Itálií, Velkou Británií a Francií dohodnuto odstoupení třetiny československého území Německu a to včetně opevnění a důležitého průmyslu. „Pod cionou frází o záchraně světového míru byl spáchán čin, který svou nestoudností předčí všechno, co se stalo od (první) světové války“, komentuje sovětská Pravda 4. října 1938.

Pro amatéry znamenaly tyto události zrušení koncesí a zabavení vysílačů. Definitivně tečku za nadějami na jejich vrácení udělala okupace českých zemí a druhá světová válka.

Batlička si uvědomoval hrozící nebezpečí. Svědčí o tom titulní list jeho přednášky z roku 1936

(Pokračování)

AR 6/81/III

OTAKAR BATLIČKA, OK1CB

OSOBNOST
A LEGENDY

Dr. ing. Josef Daneš, OK1YG

(Z materiálů ke knize *Jiskry, lampy, rakety*)

(Pokračování)

Pražští amatéři vysíláči se za okupace scházeli U medvídků. Batlička mezi ně nechodil. Tím pilněji docházel do redakce časopisu Mladý hlasatel, za redaktory Foglarem a dr. Burešem, kteří týden co týden zařazovali do časopisu jeho povídky. Je nemálo lidí, kteří se na ně ještě po létech pamatují. Tato generace však již odchází. Vypůjčit si staré ročníky Mladého hlasatele není snadné. Batličkova literární činnost by bývala upadla v zapomenutí, kdyby nebylo redaktora Bohumila Jírka.

Navštívil jsem ho v Havířově. Má ve svém bytě útulnou pracovnu. Podél stěn skřípně s knihami, na stole psací stroj, papíry plné poznámek, rozeřvený zeměpisný atlas. Dvě desetiletí už studuje Batličkův život a jeho dílo. Zastihl ještě naživu paní Martu Batličkovou, mluvil s lidmi, kteří se s Otou stýkali. Všichni věděli o stanici OK1CB, málokdo však znal podrobnosti, zejména podrobnosti technické. Vznikaly pověsti, které pak Jírek bona fide včlenil do předmluv k Batličkovým knihám a odtud se šířily do časopiseckých stálí, do rozhlasových i televizních pořadů.

„Šlo mi o to přiblížit autora čtenáři, ukázat, jak žil, oč v životě usiloval.“

„Knížka Na vině 57 metrů vyšla jako první?“

„Ano. Obsahuje soubor originálních povídek. Některé jsou zkráceny a jazykově osvěženy. Když jsem psal předmluvu, opíral jsem se o vzpomínky paní Batličkové, pamětníků a současníků.“

„Jsou to Batličkovy osobní zážitky?“

„Povídky jsou zčásti autobiografické, zčásti volně fabulované.“

Když Batlička hledal existenci, ucházel se o místo neuniformovaného strážníka. V žádosti píše: „Známe dokonale všechny díly světa.“ Z tohoto zorného úhlu se můžeme dívat na jeho povídky. (Policejní ředitelství v Praze mu 24. března 1922 odepsalo, že přijímání nových sil k policii bylo zastaveno a že tedy nemůže vyhovět jeho žádosti.)

Kniha Na vině 57 metrů byla přeložena do polštiny. Další díla jsou Tanec na stožáru a Rájem i peklem.

Jírek se neomezil jen na knižní zpracování publikovaných povídek. Se souhlasem paní Batličkové a Batličkova synovce ing. Joklíka zpracoval motivy Otakara Batličky a náměty z jeho pozůstalosti do volně komponovaných povídek. Zachránil tak jmenem Otakara Batličky před zapomenutím a zajistil mu trvalé místo v české literatuře. V publikaci Chaloupka-Vondráček: Kontury české literatury pro děti a mládež (Albatros 1979) čteme na str. 215: „Od běžného standardu časopiseckých próz se Batlička odlišoval nejen větší vyzrálostí stylovou, ale především tím, že romantiku dobrodružných témat dovedl velmi dobře spojit s přesvědčivým obrazem skutečného života v cizích zemích, jeho stinných stránkách, sociálních rozporů apod. Předčasná smrt přerušila další Batličkův literární vývoj, ale i jeho jediný, posmrtně vydaný dobrodružný román Rájem i peklem, svědčí, že od kratších próz vyrůstal v autora, jenž mohl u nás dosti chudou oblast dobrodružné četby osobitě a zdařile obohatit.“

Jaroslava Jiříkovská, absolventka ostravské pedagogické fakulty (katedra českého jazyka), vypracovala v r. 1980 diplomovou práci na téma Život a literární dílo Otakara Batličky.

„Knížka Rájem i peklem je poslední?“

„Ne. Ještě je zpracována Sázka v klubu AGS a také Jaguáři muži. Rukopisy jsou připraveny a čekají na vydavatele.“

•••

Praha, firma Fragner, rok 1940. Na stole inženýra Jiráta zazvonil telefon, Batlička. „Přijď ke mně dnes večer!“

V Sámově ulici potkal inženýr Jiráta Martu.

„Ota na vás čeká. Řekni, abych se šla trochu projít.“ OK1CB byl doma sám.

„Teď ti, Emile, něco povím. Buď řekneš ano, nebo řekneš ne. Když ne, tak si představ, že to, co ti povím, nikdy nebylo vysloveno.“

„To víš, že neřeknu ne.“

Ing. Jiráta byl o 16 let mladší než Batlička, patřil však k současné generaci amatérů vysíláčů. Zkoušku udělal 9. října 1931 a byla mu přidělena volací značka OK1KI. Pracoval s vysíláčem COFDPA-

Ing. Emil Jiráta, ex OK1KI, 20. XI. 1980

PPA, ale po válce se už ke krátkým vlnám nevrátil. Býval členem SKEČ.

Ota hovořil tlumeným hlasem. Pak se vrátila Marta a ing. Jiráta se rozloučil.

Krátce na to ing. Jiráta kráčí Dvořákovou ulicí na Smíchově a zastaví se před domem č. 13. Dvořáková ulice byla přejmenována na Pecháčkovu a dům č. 13 je nyní domem č. 2 na náměstí 14. října. Tmavý večer, nikde ani světélko. Je válka, přísně se dodržuje zatemnění. Ing. Jiráta vystupuje po schodišti do prvního patra, do druhého, stáje výš, až tam, kde schodiště končí. Napravo a nalevo oplechované dveře a jedny dveře dřevěné, bez oplechování. Zde, v ateliéru malíře Emanuela Pryla, se schází odbojová skupina, kterou řídí major ing. Vladimír Ellner.

Události roku 1938 a 1939 otřásl celým národem. Jejich dramatický spád, exponenciálně narůstající gradient napětí, mobilizace, katastrofa, obsazení českých zemí, arogance okupantů, teror – to všechno vytvořilo atmosféru odporu. I když se v prvních měsících okupace hospodářská situace ještě nijak markantně nezhoršila, nacistický režim neomalenou tiskovou propagandou pro říši a jejího vůdce a doctěrnosti, s jakou se neustále předváděl, se bezděčně, zato však důkladně staral, aby se s ním nikdo nemohl sžít a smířit. Spontánně se rodily odbojové organizace. Náplň jejich činnosti sahala od politické propagandy přes sabotážní a zpravodajskou činnost až ke shromažďování třaskavin, zbraní a munice a k přípravě ozbrojeného povstání. Skupina majora Ellnera měl za úkol navázat rádiové spojení se Sovětským svazem. V Prylově ateliéru je dost místa k natažení antény a protiváhy, odtud se bude konat první, zkušební spojení.

•••

*Jakožto důvod k uvolnění o místo v službách policejních, dovoluje si ústřední upozornit na skutečnosti, které jsou v R.Č.S. tak v civilu, jak to se pohyboval ve všech kategoriích charakteru a int. individual. —
D r. 1920, ihned po přijetí do vlasti*

Rukopis Otakara Batličky

AR 7/81/III

(Pokračování)

OTAKAR BATLIČKA, OK1CB

OSOBNOST
A LEGENDY

Dr. Ing. Josef Daneš, OK1YG

(Z materiálů ke knize *Jiskry, lampy, rakety*)

(Pokračování)

V říjnu 1941 bylo poměrně teplo. Vlnitý podzim s chladným, mlhavým jitem a slunečným, hřejivým polednem. V neděli, 12. října, rozkvetly kočičky a u Přibrami někdo našel hřib 1 a 1/4 kg, úplně zdravý. Libeňské posvícení uzavíralo sezónu roku. Opíči cirkus, stěna smrti, elektrické automobily, krámký s praženými mandlami a cukrovou vatou. Hezkou nedělí zakončil pražský rozhlas Spící krásavici od Čajkovského.

V pondělí přišel k Batličkům kloboučník Fetter, který dělal spojku a zařizoval, co bylo potřeba. Někdy se u něho scházeli. Prohlíželi nějaké papíry, které pak Fetter odnesl. V úterý, 14. října vyrazil Ota, jako obvykle, časně ráno do práce. Byl už jmenován kancelistou a tatínka to těšilo. Marta přebírala hrách.

Minulý týden byla na tramvaji vzrůša. Chytil chlapa, který rozřezával mladým ženám stěvice a zraňoval je na nohou. Na špičce boty měl přimontovanou žiletku. Jinak nic nového. Obligátní bombardování Londýna; německá armáda, která držela Polsko, Belgie, Holandsko, Francii, Norsko, Dánsko a využívala hospodářského a průmyslového potenciálu celé střední i západní Evropy, sklízela první úspěchy na východě. Nedostala Leningrad ani Stalingrad a před Moskvou uvázla.

Batlička vyšel na nepřítis široké schodiště, scházel dolů a přemýšlel. Proti němu kráčeli dva muži v pláštích. Ohlédl se. Jini dva sestupovali s třetího patra. Než se nadá, byli u něho. V levé kapse kalhot kovová, elipsovitá známka na řetízku, v kapsách plášťů pistole a služební průkazy.

„Státní policie!“

Batlička uměl odolávat nesčíslným nástrahám a nebezpečím. Uměl zneškodnit jedovaté hady. Byl snad jediným, kdo přežil torpédování lodi Olaf křížníkem Vivid. Tarantule ... tehdy přišla průtrž mračen, tarantule zalezly a Batlička se vyšplhal na sráz ... Ted je má kolem sebe a je zaskočen. Jeho pistole Walter PPK leží nečinně ve skrýši v kuchyni.

Dva se vrátili s Otou do bytu a udělali prohlídku, dva hlídali venku. Pistoli nenašli. Byla na ní pověšena lopatka a smeták. Rezervní náboje byly uloženy v papírech a Fetter je v roztržitosti odnesl i s papíry.

Téhož dne, skoro v tužé hodinu, byli zatčeni major Ellner, Pryl, Vojtíšek a další.

• • •

Ještě než došlo k Batličkovu zatčení, měl už vyšetřovatel gestapa, Oskar Fleischer, dobrý přehled o činnosti okruhu FFK. Věděl, že stanice, kterou obsluhoval František Chyba, měla od července do září se sovětskou stranou nejméně devět relací, že v sudé dny používala značky HA + jedno volitelné písmeno, v liché dny YU + volitelné písmeno a vlnových délek 48, nebo 61 nebo 65 m. FFK odpovídala na vlně 46 nebo 53 m. Jindřich Fróde měl k dispozici krystaly 5347 kHz a 4618 kHz. Jeho volací značka byla v sudých dnech IR + volitelné písmeno, v lichých IO + volitelné písmeno. Vlnové délky sovětské stanice FFK zůstávaly stejné. Přijímače byly na tehdejší dobu malé, 10 x 20 x 12 cm, a obsáhly 2 až 18 MHz ve třech rozsazích. Vysíláč byl osazen jednou elektronkou 6H6 a třemi 6L6. K soupravě patřila anténa 15 m a protiváha 8 m dlouhá. Horší bylo, že gestapo znalo i šifrovací klíč. Vědělo, že jeho základem je kniha Vojtěcha Martínka Než se kořeny uchytí. Vědělo, které skupiny radiogramu obsahují pokyny k dešifrování, mohlo tedy rozluštit zachycené depeše a téžít z nich.

Za takových okolností neměl Batlička mnoho naděje. Když skončili výslechy v Pečkárně, byl převezen do věznic v terezínské pevnosti. Jirátkovo štěstí bylo, že ho Batlička angažoval bez vědomí vyšších složek odbojové organizace a neinformoval je ani dodatečně.

• • •

Pátého února 1942 večer řekli Batličkovi, že půjde na transport. Někjaké takové zvěsti a dohady kolovaly už pár dnů. Transport znamená změnu, vytržení z vězeňského stereotypu. Vyjet ven, vidět krajinu, domy, lidi a -byť i jenom zdálky- život, který pro vězně přestal existovat. Transport do neznáma. Někdo zachytil z hovoru bachařů slovo Himmelsfahrt - cesta do nebe.

Transport (asi 400 lidí) se soustředil na III. dvoře a mezi třetí a čtvrtou hodinou ranní vyrazil do Bohušovic. Kráčeli bez snídaně, mrazem a sněhem. Na nádraží čekali příjemně vytopení osobní vlak. Na oknech vozů byly nalepěny nápisy Arbeiterzug (dělnický vlak). Každý měl místo k sezení, nikdo je však nesměl bez dovolení opustit. Vozy byly přísně střeženy strážemi SS, které nedovolily promluvit.

V Praze vlak přibrál ještě další lidi a vyjel k Českým Budějovicím. Pozdě odpoledne se pohyboval po břehu Dunaje. K večeru zastavil na malém nádraží na soutoku Dunaje a Emže.

„Aussteigen! Los!“

Na nádražní budově nápis: MAUTHAUSEN. Prošli širokou branou v drátěném plotě. Před nádražím strmá, zasněžená stráž, dole zakončená zdí. Kolem dokola plno SS-mannů. U té zdi je seřadili do pětistupů. Asi 1 km za městem je křížovatka. Odtud vede velkým obloukem silnice ke koncentračnímu táboru. Přetíná ji vozová cesta, která stoupá úvozem do příkřejší kopce.

Zde to začalo.

„Los! Los!“

Hulákání, rány, kopance. Esesáci bijí hlava nehlava. Zadní řady tlačí na přední, nastává panika. Celý transport se dává do běhu. Na této cestě obvykle padají první ranění, kteří jsou pak na místě dobíjeni. Batličkův transport tvoří především mládežníci. Jsou povyživeni několika měsíčním vězněním, mají za sebou výslechy na gestapu, od včerejška večer neměli nic v ústech, ale jsou mladí a ženou se do kopce. Prohírají kolem dřevěných baráků, kolem kuchyní SS a pošty. Před nimi se tyčí vysoká, pochmurná stavba ze žulových kvádrů. Nahore ohrada z pěti ostatných drátů na izolátorech.

„Mützen ab!“ (Smeknout!)

Ufění vstupují bránu, po jejíž obou stranách se tyčí čtverhranné věže se střílnami. V ose brány je 180 m dlouhý apelplac, vyspaný pískem a uvalcovaný. Po jeho pravé straně dva přízemní baráky s podezdívkou, prádelna a kuchyně. Třetí budova je zděná. Obsahuje bunkr (lágové věznicce se zamířovanými okny), pitevnu a krematorium. Po levé straně tři řady baráků.

Seřadili je před koupelnu. Tam je jednoho po druhém přebírala táborová správa. Další rány. Nejhůř jsou na tom ti, kterým vedoucí politického oddělení, Hauptsturmführer Karl Schultz připsal do papírů: Begrüssen! (Pozdraviti!) Na sněhu před koupelnu zůstalo ležet dvanáct nehybných těl.

Postupně je odváděli do sklepa, kde se museli svléknout do naha, odvezdat své věci, a odtud byli nahánáni do koupelny pod horké sprchy. Při tom byli ubiti k smrti dr. Jindřich Procházka, policejní komisař z Prahy. Dostavil se vězeň se stříkačkou a všechny důkladně desinfikoval lysolem a poltrojelem. Tělo pášlo jako v ohni. Holíč je ostříhat dohola a odřel veškeré chlupy na celém těle. Pak jim dali zažívané prádlo, modře pruhované tenké mundry, baretu a dřeváky a vyhnali je na apelplac, kde v mrazivé noci čekali několik hodin, než byli všichni ubytováni. Byly z toho zápaly plic a během týdne několik mrtvých.

• • •

„Přivítání“ v Mauthausenu bylo součástí pečlivě propracovaného systému. Koncentrační tábory byly jedním z nejdůležitějších prostředků k udržení nacistů u moci. Lidé v nich byli internováni bez jakéhokoliv soudního projednávání, bez možnosti obhajoby, bez kontroly veřejnosti, političtí na základě rozhodnutí tajné státní policie, kriminální zločinci na základě rozhodnutí kriminálního policejního

úřadu. Mauthausen byl tábor III. stupně, určený pro nepolepšitelné případy, které měly být likvidovány těžkou prací za nesnesitelných podmínek.

Uen začínal v zimě v 05.45, v létě 04.45 úderem na zvon u brány. K snídani bylo 1/4 litru polévky z polévkové nebo zeleninové směsi, k obědu 3/4 litru až 1 litr polévky z tuřinu, večer v 19.00 hlavní apel, který trval (když všechno klaplo) asi půl hodiny, a pak večere: kolečko salámu, kterému vězňové pro jeho rozměry říkali „Briefmarke“ (poštovní známka) a černá „káva“ z pražených bobů a bukvic. Ve středu ještě 5 dkg margarínu, v sobotu lžice marmelády a lžice tvarohu.

Jádrém tábora byl žulový lom. Denně tam pracovalo asi 1300 vězňů, kteří i za mrazů byli oblečení do tenkých, spíše pyžamu než šatům podobných munderů, s dřeváky na nohou. Věžňové vynášeli z lomu kvádry asi 50 kg těžké po 186 úzkých, příkřejších schodech se sklonem 38° na výškovém rozdílu 36 m. Kdo padl, strhl s sebou další. Denně zde byli mrtví a těžce ranění. Věžňové z karanténního bloku pracovali v r. 1942 na planýrce, kde museli poklusem vozit kolečka naplněná kamením nebo pískem a tahat pětistunový válec. Kdo nemohl, byl na místě ubit.

Mauthausenský vězeň vydržel průměrně 6 měsíců. Šanci na přežití měli jen ti, kdo se dostali do dílny nebo na nějaké klidné venkovní komando. Každý člen strážního oddílu SS musel při nástupu podepsat prohlášení, že byl poučen, že není dovoleno týrat vězně. Služba v koncentráku byla však pohodlnější než fronta. Proč by tedy nebyl iniciativní? Horší než SS byli partáci a blokaři z řad vězňů - kriminálních zločinců. Ti patřili k lágové prominenci, měli pohodlné lůžko, dost jídla a nemuseli pracovat. Aby si udrželi své postavení, snažili se být ještě iniciativnější než nejhorší z esesáků. Na deset vězňů (koncem války na 15) připadal jeden SS-mann. V době

Batličkova příjezdu Wachtruppe Mauthausen čítala 460 mužů, rozdělených do tří kompanií. K těm je ještě nutno připočítat 250 mužů Häftlingswache pomocné stráže, která se rekrutovala z vězňů, nosila přílby a byla ozbrojena klacky a šavlemi.

Všechno v táboře, od samého začátku, od příchodu do konce, bylo vypočítáno na fyzické i na duševní zničení, na vytváření permanentního stresu a vědomí naprosté bezprávnosti a nemožnosti, aby i sebemenší myšlenka na případný odpor byla v zárodku potlačena. Porušení disciplíny, často i vymyšlené, bylo stíháno 25 ranami býkovcem na zvláštním kozlíku, ke kterému byli vězeň připoután, nebo svázáním rukou za zády a pověšením vězně na dvě hodiny za spoutané ruce. Při tom došlo k vykloubení obou rukou v ramenou. Každý omdlel bolesti již během půl hodiny a byl přiváděn k vědomí poléváním studenou vodou.

Po večeri bylo volno a v 21.00, zase na znamení zvoncem, nastal noční klid. V neděli byl oběd v 10 hod. a večere v poledne. Odpoledne byly dvě hodiny povinného odpočinku. Pak se hrál na apelplacu fotbal, nebo býval koncert táborové hudby a na pódiu se konávala utkání v boxu. V prvním bloku po levé straně byla pisárna, opravná bot a nevěstinec s tuctem žen, dodaných z Ravensbrücku. Za návštěvu se platily dvě marky. Z toho 50 feniků dostala dotyčná žena a zbytek říšská pokladna SS, KZ-Zentrale v Oranienburgu.

Pár kroků odtud byla hlavní brána. Skládala se ze dvou dílů, které bylo možno stáhnout na jednu stranu a zahákovat. Hák byl na řetězu. Tam uzavazovali i na dva - tři dny vězně za vzpažené ruce, omotávali jim řetěz kolem krku a vytahovali je za něj do výšky. To působilo nesnesitelné bolesti. Zoufalé skřeky se za noci rozléhaly lágrem.

• • •

V osobních spisech Batličkových v Dopravních podnicích hlavního města Prahy je záznam, že zemřel 13. února 1942. Ing. Gerndt si pamatuje, že z Mauthausenu došlo o tom úřední oznámení a že jako příčina úmrtí je uvedena nemoc, pravděpodobně tyfus.

OTAKAR BATLIČKA, OK1CB

OSOBNOST
A LEGENDY

Dr. Ing. Josef Daneš, OK1YG

(Z materiálů ke knize *Jiskry, lampy, rakety*)

(Dokončení)

„Paní Batličková dostala pytlík s popelem a sdělila, že její manžel zemřel na zápal plic,“ tvrdí ing. Jiráč a dodává: „Pryl byl toho názoru, že Batlička byl popraven.“ Předkládá Prylův článek „Otakar Batlička, kamarád, bojovník, hrdina“, kde je to výslovně řečeno. „Eman míní, že ho zastřelili v bunkru, ale za celou dobu svého pobytu v lágru se nic nedověděl. Ještě za Protektorátu přišel k Martě nějaký navrátillec a vykládal, že Otu zastřelili na útěku.“

„Já jsem to také slyšel,“ přidává se ing. Jan Budík, ex OK1AU, „a sice na jaře 1942 v Buchenwaldu.“

„Od koho?“

„Já jsem toho člověka neznal, nebo jsem si ho nedovedl vybavit. Na Batličku jsem si samozřejmě pamatoval velmi dobře. Byl jsem zatčen hned v březnu 1939 a odvezen do Dachau, takže jsem nevěděl, co s Batličkou je. Na jaře 1942 mě přemístili do Buchenwaldu a tam se ke mně někdo přihlásil se zprávou, že se Ota při transportu z jednoho lágru do druhého pokusil o útěk a přitom byl zastřelen. Nechtěl jsem se moc vyptávat, abych pak neskončil na politickém oddělení u výslechu. S člověkem, který mně tuto informaci přinesl, jsem se už nikdy nesetkal.“

Mauthausenský koncentrák měl pobočné tábory v Ebensee, v Gusen a dalších 49 venkovních pracovních komand. Od Batličkova příjezdu do jeho smrti uplynul týden. Za tak krátkou dobu se nevyřídilo přidělení vězňů ani do pobočných táborů ani na venkovní komanda. Do lágru přijel zdrav, jinak by ho v Terezíně nezařadili do transportu. Během celého února nedošlo v Mauthausenu k žádnému skutečnému pokusu o útěk. Takzvané „zastřelení na útěku“ byla buď sebevraždy elektrickým proudem v drátech, nebo vražda, když byl vězeň k drátům zahánán a tam podle předpisů strážní zastřelen. Hans Maršálek v knize „Die Geschichte des KZ Mauthausen“ uvádí, že 13. 2. 1942 bylo 12 Čechů zastřeleno, 2 zastřeleni „na útěku“ a 17 zemřelo. Do které z těchto tří skupin patří Batlička?

Byl zatčen za civilního výjimečného stavu, vyhlášeného zastupujícím říšským protektorem R. Heydrichem (29. 9. 41). Je tedy logické, že jeho případ měl být projednán stanným soudem. Rozsudky stanného soudu zněly: buď trest smrti, nebo předání tajné státní policii (což znamenalo deportaci do koncentračního tábora) nebo osvobození. Informace o těchto rozsudcích byly zveřejňovány v denním tisku a ve vyhláškách, vylepovaných na plakátovacích plochách. Žádný z těchto pramenů Batličkovo jméno neobsahuje. Václav Berdych, jeden z mála, kdo přežil Mauthausen, autor knih „S číslem na srdci“, „Mauthausen“ a „Krvavé slunce“, míní:

„Jestliže přišla zpráva, že zemřel na tyfus nebo na zápal plic, pak je pravděpodobné, že popraven nebyl. Jako nový vězeň se mohl dostat na planýrku, na Strassenbau III., kde v té době umřelo nejvíce Čechů. V případě popravby německé úřady zpravidla posílaly oznámení, že dotyčný byl popraven na základě rozsudku stanného soudu v... ze dne... Většinou se to tak dělalo.“

I kdyby se tedy jednalo jen o internaci, muselo by to v době civilního výjimečného stavu být projednáno stanným soudem. Byl Batlička odsouzen?

„Batlička souzen nebyl. Nikdo z celé skupiny se nedostal před soud,“ tvrdí ing. Jiráč.

Emanuela Pryla se zeptat nemůžeme. Zemřel 28. 2. 1980.

„Nevím nic o tom, že by byl manžel u soudu,“ prohlašuje kategoricky paní Prylová. „Nikdy jsem od něho neslyšela, že by byl souzen.“

Uplynul nějaký čas od konce války, když se u lomu nedaleko Štěchovic objevila americká vojenská vozidla. Část mužstva hlídala, druhá část vydolovala

několik beden. Než se dostavily československé bezpečnostní orgány, Američané odjeli. I s bednami. Bedna 414/IV ukrývala klíč k tajemství Batličkovy smrti: Seznam 1823 osob, odsouzených pražským stanným soudem. Je tam uveden Batlička, Fróde, Chyba, Toufar, Ellner, podplukovník Mašín a další. Rozsudek nad těmito lidmi je datován 19. 1. 1942, v poslední den platnosti civilního výjimečného stavu na území pražského Oberlandratu. K smrti byl odsouzen i Emanuel Pryl, rozsudek nad ním však zřejmě nebyl potvrzen (rozsudky stanných soudů se staly vykonatelnými teprve po podpisu K. H. Franka).

Pamětní deska je dílem sochaře Jaroslava Heyduka

Když se o tom dověděl ing. Jiráč, byl překvapen: „Byl jsem ve styku s Emanem od jeho návratu do Prahy až do roku 1962. Pak jsem ho ještě jednou navštívil, byl jsem v jeho ateliéru a Eman mne pak doprovodil k vlaku na Slovensko. To víte, že jsme se při všech setkáních vraceli k osudu skupiny. Nikdy se nezminil o soudu a přece zážitek, že je člověk odsouzen k smrti, není něco, co se jen tak přejde!“

Zatajil Pryl Jiráčovi, že byl souzen? Jestli ano, tedy proč? A proč nebyl rozsudek nad Batličkou a ostatními zveřejněn, když takové zveřejňování bylo běžné a právě ono mělo plnit účel zastrašování?

Odpověď na tuto otázku poskytuje dopis předsedy pražského stanného soudu Joachima Illmera ze 6. listopadu 1941 K. H. Frankovi. Illmer sděluje, že stanné soudy v Praze a Brně mají odsoudit ještě 140 osob. Výkon rozsudků v Praze a v Brně není prý účelný a zveřejnění není nutné, lépe řečeno je vůbec nežádoucí. Navrhuje, aby tyto osoby byly odsouzeny, ale rozsudky aby byly vykonány v koncentračním táboře.

Prof. Ant. Nykl byl 6. ledna 1942 odsouzen stanným soudem k předání tajné státní policii. Přežil Mauthausen.

„Jak to bylo u stanného soudu?“

„U soudu? Já o ničem takovém nevím.“

„Vy jste tedy nebyl souzen?“

„Ne. Nikdy jsem u žádného soudu nebyl. Slyším to teď poprvé od vás. Pryl to nevěděl stejně jako nikdo z našeho transportu. Skutečně ne. Mysleli jsme, že jsme tam byli posláni z nějakého rozkazu k likvidaci.“

Nic nevěděl a neslyšel ani Zdeněk Deyl, který byl odsouzen stanným soudem téhož dne jako soudruh Nykl. Nebyly dodrženy ani elementární předpisy o řízení před stanným soudem. Delirium totalního režimu, zpitého pocitem vlastní moci a představou, že bude vládnout do nekonečna, že může dělat s lidmi, co si zamane, a nemusí dbát ani svých vlastních zákonů a nařízení.

Pryl přednášel v září 1945 ve Světcích. Záznam o této přednášce se zachoval v Čapkově muzeu v Týništi nad Orlicí. Pryl vylíčil, jak po příchodu do tábora vyvolali 12 jmen, mezi nimi Batličku. Všechny hned odvedli do koupelny, odtud do bunkru a tam prý je popravili. Takový bunkr můžeme vidět v Ravensbrücku (severně od Berlína, NDR) nebo v Rabštejně u České Kamenice. Měl-li plnit represivní a zastrašovací poslání, musel být podstatně horší než celý tábor. Nikdo z mauthausenských vězňů, se kterými jsem se setkal, neměl o něm vlastní poznatky. Zachovaly se však vzpomínky vězňů z jiných táborů, a protože Němci měli smysl pro typizaci, můžeme předpokládat, že v Mauthausenu to nebylo jiné. Pokud nebyla stanovena výjimka, podávala se v bunkru jen poloviční dávka jídla. Netopilo se. Vězňům ponechávali jen spodní prádlo, odebrali jim ponožky i dřeváky. Vězeň musel od rána do večera stát bosýma nohama bez hnutí na studené, betonové podlaže. Každý pohyb, zporozorovaný stráží špehyrkou, byl záminkou k nelidskému týrání. Nečinnost byla horší než práce v lomu. Každý den byl nekonečný. Nekonečná byla i každá noc. Křeče z hladu a zima nedovolovaly vězňům spát. Takové byly Batličkovy poslední dny.

O. Batlička byl popraven zastřelením 13. února 1942. Je to dokázáno zápisem v seznamu zemřelých, kniha I., pod položkou 103. Ten den byla tuhá zima. Poprava probíhala – jako všechno v lágru – ve stereotypních, vyžděbných kolejkách. Batlička zemřel na táborovém popravisti (v bunkru se popravovalo až od r. 1943). Ve svahu byla vykopána svislá stěna, široká 2,80 m, vyztužená dřevěnými trámy. Prostor před ní byl vydlážděn cihlami a posypán pískem. Napravo stály necky s dřevěnými pilinami a sud s chlorovaným vápnem, nalevo přenosná šibenice se sklápěcím můstkem. Věznů přivedli tak, jak byli na celách: ve spodním prádle a bosé. Byl přítomen celý štáb: velitel tábora Standartenführer Franz Ziereis, jeho adjutant Viktor Zoller a Adolf Zutter, vedoucí táborové ochranné vazby Georg Bachmayer, šéf táborové správy Xaver Strauss, a šéf politického oddělení Karl Schultz (všichni v hodnosti Hauptsturmführer). Schultz přednesl exekuční rozsudek.

Vězňové se postavili čelem k trámům a šest kroků za ně popravčí četa.

Komando krematoria naložilo mrtvá těla na vozíky, uhrabalo písek a posypalo chlórovým vápnem. Schultz podal Ziereisovi hlášení o provedené popravě a popravčí četa na Bachmayerův povel odpochovala pořadovým krokem do svých ubikací.

V Kobylisích, blízko vodárenské věže, je ulice, která nese Batličkovo jméno.

Vždy na jaře, ve výroční den pražského povstání, stojí pionýři čestnou stráž u pamětní desky na domě v Čiklově ulici, kde Batlička bydlel. I za ně a za jejich budoucnost položil Otakar Batlička, OK1CB, na mauthausenském popravisti svůj život.

AR 9/81/III